

Gliwice, 08.08.2024 roku

OPINIA PRAWNA

Na zlecenie:

Stowarzyszenia Brokerów Ubezpieczeniowych

Zagadnienie:

Ograniczanie swobody kontraktowej w zakresie dostępu do produktów ubezpieczeniowych poprzez limitowanie dostępu do oferty zakładu ubezpieczeń wyłącznie za pośrednictwem wskazanego oddziału uniemożliwia brokerom prawidłowe wykonywanie obowiązków wynikających z art. 32.1. UODU.

Podstawa prawna:

1. Ustawa o dystrybucji ubezpieczeń z dnia 17 kwietnia 2023 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 1111)
2. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z dnia 13 maja 2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233)

Odpowiedź:

Z żadnego przepisu prawa nie wynika obowiązek brokera do korzystania czy współpracowania z jednym oddziałem zakładu ubezpieczeń. Wskazana zatem praktyka ma charakter pozalegisłacyjny. Działalność brokera podlega zasadzie konkurencyjności, której realizacja wymaga umożliwienia brokerowi prowadzenia negocjacji, nawiązywania współpracy i uzyskiwania ofert od różnych podmiotów. Nie można tracić z pola widzenia, że relacje te mają często również wymiar osobisty w tym sensie, że współpraca brokera z danym oddziałem może nie układać się poprawnie z przyczyn pozabiznesowych. Toteż broker w ramach wykonywanej działalności gospodarczej winien mieć zagwarantowane prawo do nawiązywania współpracy z różnymi podmiotami. Taka praktyka korzystnie wpłynęłaby także na oddziały i wzmocniłaby ich konkurencyjność w zakresie cen oraz warunków współpracy. Oddział musiałby dbać o relacje z brokerem i ściśle z nim współpracować. Oddział, z którym współpraca odbiegałaby od oczekiwań brokerów, notowałby obniżone wyniki sprzedaży.

Zwrócić należy uwagę na przepisy ustawy o ochronie konsumentów i konkurencji ((Dz.U. z 2024 r. poz. 594). Zgodnie z przepisem art. 6 ust. 1 tej ustawy zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym, polegające w szczególności na:

- 1) ustalaniu, bezpośrednio lub pośrednio, cen i innych warunków zakupu lub sprzedaży towarów;
- 2) ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji lub zbytu oraz postępu technicznego lub inwestycji;
- 3) podziale rynków zbytu lub zakupu;
- 4) stosowaniu w podobnych umowach z osobami trzecimi uciążliwych lub niejednorodnych warunków umów, stwarzających tym osobom różnicowane warunki konkurencji;
- 5) uzależnianiu zawarcia umowy od przyjęcia lub spełnienia przez drugą stronę innego świadczenia, niemającego rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy;
- 6) ograniczaniu dostępu do rynku lub eliminowaniu z rynku przedsiębiorców nieobjętych porozumieniem;
- 7) uzgadnianiu przez przedsiębiorców przystępujących do przetargu lub przez tych przedsiębiorców i przedsiębiorcę będącego organizatorem przetargu warunków składanych ofert, w szczególności zakresu prac lub ceny.

Przymuszanie brokera do współpracy z danym oddziałem może zostać potraktowane jako podział rynku zakupu jak i ograniczanie dostępu do rynku. Istotą swobody rynkowej jest możliwość kontraktowania z wybranymi przez siebie podmiotami na zasadach wolnorynkowych, co przejawia się między innymi swobodą wyboru kontrahenta lub jego przedstawicielstwa, możliwością negocjacji ceny, nawiązania współpracy z kontrahentem oferującym najkorzystniejsze warunki. Ograniczenia we wskazanym zakresie wpływają na konkurencyjność i mogą skutkować powstaniem patologii. Nadto działanie takie godzi w interes klienta. Działalność brokera opisana między innymi w artykule 32 UODU ma na celu jak najlepsze zabezpieczenie interesu klienta, który decydując się na współpracę z danym brokerem, napotykałym na wskazane wyżej ograniczenia, zostaje pozbawiony możliwości uzyskania oferty najkorzystniejszej. Realizacja interesu klienta odbywa się właśnie poprzez

pozyskanie ofert najkorzystniejszych dla jego zapotrzebowania oraz wskazanych ryzyk. Organizacja działalności zakładu ubezpieczeń utrudniająca dostęp do ofert poprzez delegowanie dla brokera jednej placówki lub przesyłanie jego leadów do jednej placówki, uniemożliwia brokerom wykonywanie zadań, o których mowa w art. 32 UODU. Praktyka ta obiektywnie obniża efektywność brokerów.

Z tego względu zakłady ubezpieczeń powinny organizować swoją działalność w taki sposób, aby nie utrudniać lub uniemożliwiać brokerom efektywnego wykonywania czynności brokerskich w celu pozyskania ofert ubezpieczeniowych szczególnie, że poprawna współpraca z brokerem i umożliwienie jemu w sposób pełny prowadzonej działalności prowadzi do wymiernych korzyści sprzedażowych dla samego zakładu ubezpieczeń.

Adwokat Małgorzata Pundyk-Glet